

פניני הפרשה

פנינים נפלאים לפרשת צו-פרה

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאם

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה הוא העולה על מזבחה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו (ו ב)

כתוב ברש"י ד"ה "צו את אהרן" אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס.

מדוע זירזה התורה במצוה זו יותר מכל שאר מצוות, ואם משום חסרון כיס הלא כמעט כל מצוה כרוכה בחסרון כיס, ועוד מה חסרון כיס יש כאן לכהנים דוקא?

וביאר בספר קהלת יעקב שכתב הרמב"ם שתכלית כוונתן היא לעקור מהלב את אמונת האלילים והשפעת המזלות, ובמדרש כאן דרשו זאת תורת העולה, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, כלומר שלימוד הקרבנות נחשב כאילו הקריבו הקרבן.

ונמצא כי מלימוד סוגית הקרבנות משיג האדם תועלת אחת, שכבר התחילה מיד בקבלת התורה, והיא לעקור עבודה זרה ולשרש אמונת המזלות, ותועלת נוספת שנצטרפה אחר חורבן הבית לכפר על החטא אשר הקרבן היה אמור לכפר עליו, ואשר מכח הלימוד נחשב כאילו הקריבו.

וזוהו שאמרו חז"ל אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות, שהלימוד בתורת העולה, יש לו תועלת מיד בעקירת האמונה בהשפעת המזלות, וגם תועלת נוספת לדורות, בעת שיחרב הבית ויחשב הלימוד כהקרבנות הקרבן, ולפי שהכהנים הם המלמדים תורה לעם, ואם ילמד העם תורת הקרבנות ותיעקר עבודה זרה מלבם גם לא יחטאו, ואם כן לא יצטרכו להביא חטאות ואשמות וישבר מטה לחמם של הכהנים ולכן זירזם הכתוב שלא ירפו מללמד לישראל תורת ה'.

שם:

למה בכל פרשת ויקרא הזכיר בני אהרן ופה הזכיר את אהרן?

וביאר החת"ס שכתוב במדרש המובא ברמב"ן על פי מה שמסיק המג"א סימן תמ"ד שמצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים ת"ת גדול, והנה אהרן ובניו הוטל עליהם עבודת הקרבנות ואי אפשר לעשותה על ידי אחרים, אך תורתו של אהרן חשובה יותר משל בניו, ולכן הוטל העבודה על בניו, ולכן בכל העבודות הזכרו בני אהרן.

אבל פה שמדובר בהרמת והוצאת הדשן שעיקרה בא ללמד מידת הענוה, כדאיתא בחוה"ל שער הכניעה בפ"ו, לומר שאין גבהות לפני המקום, לכן הזהיר לאהרן לרב גודלו ובכל מקום שאתה מוצא גדולה צריך למצוא ענוה עכ"ד.

והנה לגבי נגעים עיין בריש פרשת תזריע שכתוב "אדם כי יהיה בעור בשרו וכו' והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו" וצריך עיון האם עדיף להקדים את אהרן אף על חשבון תורתו, וכתוב בחז"ל שהכהן אומר לו דברי כיבושין, ואם כן יש עדיפות לשמוע זאת מאהרן. (דברך נצב בשמים)

והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הפהון עצים בבקר בבקר וערך עליה העולה והקטיר עליה חלבי השלמים (ו ה)

אם כוונת הכתוב היא רק למצוה שתמיד תוקד האש על המזבח, למה כתוב האש בה' הידיעה, ועוד למה בתחילה הוא אומר על המזבח ולבסוף אומר תוקד בו היינו בתוכו?

וביאר רבי יששכר בער מריטובה שהלכה היא שאף על פי שאש מגבוה היתה תמיד על המזבח, ומצוה להביא אש מן ההדיוט, שהכוונה בזה כשם שנאמר אור חדש על ציון תכין ומנו חז"ל עשרה דברים שיתחדש לעתיד לבוא, כגון השמים החדשים והארץ החדשה, אשר ודאי אין כוונתם חדשים ממש, הרי אין חדש תחת השמש, אלא שכל העת הם גנוזים ואינם אלא בכח, ובבוא היום

יצאו מהכח אל הפועל, וכך אש זו האש הידועה, היא האש של מעלה אשר ברא הקב"ה כבר בבריאת העולם, תוקד בו בתוכו, לא תכבה לעולם, ואולם מצוה להוציא אותה מהכח אל הפועל על ידי שמביא מן ההדיוט, ונמצא לפי זה שהמלה תוקד נדרשת גם על שלמטה, תוקד בו וגם על שלמעלה והאש על המזבח תוקד לאמור שאותה האש אשר עד עכשיו תוקד בו ובתוכו, וכעת על ידי שמעוררה מבחוץ היא יוקדת על המזבח.

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו ז)

כתוב באבות (ה ה) עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש וכו' לא כבו הגשמים אש של עצי המערכה.

הרי יכול לעשות שלא ירד גשם על המזבח כלל ולא יזדקק לנס כה גדול?

וביאר רבי חיים מוולוז'ין שבא ללמדנו מהי דרך ההנהגה הרצויה, שלא יטוש אדם את מקומו ומעמדו בעבודת הקודש, בכל מקרה, וכשם שהאש היתה יוקדת תמיד על המזבח ואף מפני גשמים שנתכו עליה לא נרתעה כמו כן, ראוי שעם כל הסיבות המפריעות בחיי היום יתמיד לעמוד על עמדו ולא יסור מעבודתו הקדושה

והנה רוב אנשי העולם מבקשים להצדיק את העדר תלמודם באמתלה כי דאגת הפרנסה מפריעתם, אך האמת היא שצריך האדם לבטוח בה' כי יספק לו צרכיו ולא יכבו הגשמים, והיינו עניני הגשמיים והפרנסה את האש, היא עסק התורה אשר נאמר בה "הלא כה דברי כאש".

שם:

למה במדרש באיכה כתוב אילו זכיתם אתם קוראין אש תמיד תוקד על המזבח, ועכשיו שלא זכיתם אתם קוראין ממרום שלח אש בעצמותי?

וביאר בספר שפת הנחל שהלכה היא שאף כי אש ירדה מן השמים על המזבח חייבים להביא גם מן ההדיוט, והטעם שאש של מעלה בוערת ואינה מכלה את הדבר, כמו שנאמר הסנה בוער באש והסנה אינו אוכל, אבל זו הבאה מן ההדיוט מכלה ושורפת הקרבן, וזהו שאמר המדרש אילו זכיתם אתם קוראין אש תמיד תוקד על המזבח, שהייתם מחויבים לתת אש של מטה להבעיר ולכלות הקרבן, משום שהאש של מעלה בוערת ואינה מכלה, ועכשיו שלא זכיתם אתם קוראין ממרום שלח אש בעצמותי כלומר שנשתנה הטבע בגלל חטאם של ישראל, והאש של מעלה כן בערה הפעם, וגם כילתה את בית המקדש.

והפהון הקשיחה תחתיו מבניו יעשה אתה חק עולם לה' כליל תקטיר, וכל מנחת פהון כליל תהיה לא תאכל (ו טז-טז)

כתוב במסכת מנחות (ו.ו) רש"א מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה, לפי שאין בהן קמיצה, וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה.

מה טעם הוא זה אדרבה אם אין בהן קמיצה וכולו לשמים הרי הוא חמור יותר, ולמה נפקע מהגשה?

וביאר בספר טעמא דקרא דענין הגשה הוא משום דכל הקרבנות כהנים משלחן גבוה קזכו ונותנין להקב"ה והוא נותן פרס משלחנו לכהנים, ובזבחים שיש בהן סמיכה ושחיטה וכו' ניכר שנותן הכל לגבוה, ואחרי הזריקה והקטרה זוכה הכהן משלחן גבוה, אבל במנחה אין עושה בה כלום, ובמה ניכר שנותן הכל לגבוה, שנראה שרק הקומץ נותן לגבוה, ולכן אמרה התורה להגיש כל המנחה, ובזה ניכר שנותן הכל לגבוה, ואחר כך מקבל הכהן חלק השירים משלחן גבוה, אבל במנחת כהנים ומנחת כהן משיח כיון שבלא הכי כולה נקטרת לגבוה אין כאן ענין להגשה, ואין צורך להגיש זו דעת ר"ש ולכן ממעט לה.

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא (ו יח)

כתוב במסכת מנחות (ק.י.) כל העוסק בתורת החטאת כאילו הקריב חטאת וכו'.

מה המעלה והסגולה המיוחדת שבלמוד התורה?

וביאר בספר קול אליהו (סוטה) שאמרו חז"ל מצוה בעידנא דעסיק בה מגנא ומצלא, בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנא אצולי לא מצלא, תורה בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה אגוני ומצלא (סוטה כא.) כלפי מה הדברים אמורים.

וביאר הגר"א שאם יאכל אדם מצה בימי הסוכות או אם יאכל בימי הפסח בסוכה הרי ודאי שלא יקבל על כך כל שכר, שהרי לכל מצוה יש מועד וזמן, וקיומה שלא בזמנה אין בו תועלת כלל, לעומת זאת לגבי לימוד התורה, אין הדבר כן שהרי אף אם ילמד אדם הלכות הפסח בסוכות והלכות סוכה בפסח יקבל שכר על עסקו בתורה, וזהו שאמרו חז"ל תורה אף בעידנא דלא, היינו אף כשאין זה זמן המצוה אם עסיק בה, אם לומד בעניינים אף על פי שאין הזמן גרמן אגוני ומצלא, שהרי מכל מקום מעלתו גדולה ויקבל שכר על לימודו.

כָּל אֲשֶׁר יַעַבְדְּ בַּשָּׁמַיִם יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזְהַר מִדְּמָה עַל הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזְהַר עָלָיו תִּכְבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ (ו כ)

למה שם בגד בבל התנ"ך הוא בלשון זכר חוץ מפה שכתוב בלשון נקבה "אשר יזה עליה", ועוד פעם אחת שכתוב במשלי "ובגדיו לא תשרפנה"?

וביאר המלבי"ם שאין הכוונה פה דוקא בגד, ולתנא דבי ר"י דס"ל בגד דוקא בגד צמר ופשתים, ונתרבה, כל מה שילבש ויתכסה, ולכן כתב לשון עליה לכלול כל הבגדים וכו', ודעת ר' יהודה שמרבה דבר הראוי לקבל טומאה אף שעדיין אינו מקבל כמו עור שהופשט (דברך נצב בשמים)

וְכָלִי חָרָשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵר וְאֵם בְּכָלִי נַחֲשֵׁת בְּשָׂלָה וּמְרַק וְשִׁטָּף בְּמַיִם (ו כא)

ובתורת כהנים מרבה כל כלי מתכות וכן הוא ברמב"ם.

למה כתבה תורה דוקא כלי נחשת?

וביאר בספר טעמא דקרא על פי התורת כהנים מובא ברש"י בחקותי את שמיים כברזל, ואת ארצם כנחושה השמים לא יהו מזיעין כדרך שאין הברזל מזיעה, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיע, וכו' עיין שם ובעבודה זרה (לד.) חזינא להו דמדיית, וכיון דמדיית ודאי אסירי ובלעי, פירש רש"י דמדיית מזיעין, ומבואר דדבר המזיע בולע ופולט, והנה הא דכ"ח ישבר היינו משום שפולט כל פעם מהבליעה, כמבואר בשולחן ערוך, ולכך ס"ד דגם נחשת שיש לו טבע להזיע הוי ככ"ח שפולט כל פעם, ולכך כתבה התורה דגם כלי נחשת סגי במריקה ושטיפה ואינה ככ"ח וכ"ש כלי ברזל.

וְכָל מְנַחֵה בְּלוּלָהּ בְּשִׁמּוֹן וְחֶרֶבָה לְכָל בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהְיֶה אִישׁ פְּאֵחִיו (ז י)

כתוב בתרגום אונקלוס וכל מנחתא דפילא במשח ודלא פילא לכל בני אהרן תהי גבר כאחיה.

מדוע את תיבת וחרבה תירגם ודלא פילא, כלומר שאינה בלולה, ולא תרגמה ומנגבא כמשמעותה מלשון יבש כפי שתרגם רבי יונתן בן עוזיאל, וכמו שהוא עצמו תירגם בפרשת נח (ח יג) חרבו המים הכוונה נגיבו מיא?

וביאר רבי מרדכי לוינשטיין שכתוב במשנה מנחות (נה א) כל המנחות נילושות בפושרין, ומשמרן שלא יחמיצו, והוי אומר שמנחות שאינן נבללות בשמן מותר ללוש אותן במים, ולכך נמנע אונקלוס מלתרגם חרבה ומנגבא, משום שאז יהא במשמע יבשה דוקא, ואם גבלה במים פסולה, וכתב ודלא פילא כלומר שלא נבללה בשמן, אבל במים ניתן לבוללה, כמו שכתב הרמב"ם להלכה (פי"א מפסולי המוקדשים הי"ד) במנחת חוטא, שהיא הנזכרת כאן בפסוק גבלה במים וקמץ כשרה, ולא נאמר חרבה אלא משמן.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעֶדְהָ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת (ח ה)

כתוב ברש"י ד"ה "זה הדבר" דברים שתראו שאני עושה לפניכם צוני הקב"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה.

כיצד ניתן לחשוך בו שעשה זאת לכבודו בזמן שנצרך לעשות מלאכות, כמו רחיצת והלבשת הכהנים, אשר מתאימות יותר לעבד מאשר לרבן של ישראל שדינו היה כמלך ונביא, ואם כן איך

שייך שיאמרו כי עשה זאת לכבוד עצמו?

וביאר רבי משה פיינשטיין שאכן מצינו במשכן שאף כי מלאכת הקמתו נעשתה בעיקרה על ידי הלויים, היה חייב משה לעסוק בעצמו בהקמתה, שאם לא כן לא היה המשכן מתקדש, כמו כן לעניין כל מעשי המילואים ציוה הקב"ה שמשה לבדו ישמש הכהנים, אף כי תלמידיו המה והוא גם מלך ונביא, כי אלמלא כן לא היו אהרן ובניו מתקדשים לכהונה, ומעתה מובן שכיון שכל הכשרת הכהנים וקידושים תלויה אך בו הרי אין לך כבוד גדול מזה, ואי לכך היה מקום לטעות ולומר שמא נתערבה כאן מחשבה של כבוד וגאווה מצד משה, ולפיכך אמר להם משה כי עשה זאת אך מתוך הכרח משום ציווי ה' ולא משום כבודו.

שם:

לאחר שנתפרסם רבי אלימלך מליזענסק ורבו הנוהרים אליו ביקש אחיו רבי זושא מאניפולי לשמשו, רבי אלימלך סרב ברעד שאחיו הגדול ישמשו, אך רבי זושא טען לעומתו הלוא גם משה רבינו שרת את אהרן ואת בניו, כמו שנאמר "וירחץ אותם וכו' ויחגור אותו באבנט", ענה רבי אלימלך אי אפשר לדמות את הנעשה במשה רבינו לענייניו, שכן אצל משה רבינו כתוב "ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר ציווה ה'", דוקא משום שה' ציווה לכן עשה זאת, ומבלי ציווי ה' היה נאסר לשמש את אחיו בעוד הוא עצמו מלך.

שבת פרה

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמור דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על (פרשת חוקת יט ב)

מדוע לא נאמר "זאת חוקת הטהרה" כשם שנאמר "זאת חוקת הפסח"?

וביאר רבי משה פיינשטיין שבא הכתוב לרמז כי בחינה זו של חוקת הפרה, מטהר טמאים ומטמא טהורים, ויש בכל התורה כולה, היינו שבכל מידה, בכל תכונה ובכל מעשה, אפשר לקיים מצוה וחס ושלוה להיפך, לעבור עבירה, כמו שאמרו "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם" (הושע יד י), זהו הביאור של בכל לבבך הינו בשני יצריך (ברכות נד.), שאף את כוחותיו של היצר הרע ניתן לשעבד ליצר הטוב וחלילה להיפך, נמצא כי חוקת פרה אדומה היא היא "חוקת התורה" כולה.

העלון נתרם

להצלחת התורם ובני ביתו בכל מעשה ידיהם

לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל:

הרב **יצחק בן דינה רייזל שושנה** וסבתי **מרת לאה בת ביילה** ולרב **אליעזר בן מרים**

ולרב **אברהם בן שרל** ולרב **יצחק בן צביה** והרבנית **רייזל בת אהובה הענא ליבא**

והאיש **רביקה בת יוכבד יהודית** לילד **יחזקאל ידידיה בן נחמה שיינדל**

ולזרע של קיימא לאברהם בן מיכל ונעמי בת אסתר יהודית בקרוב ובנקל

לעלוי נשמת:

ר' מרדכי בן הרב בנימין גוטרמן זצוק"ל נלב"ע ט"ז אייר תשפ"ג

ומרן רה"ה הרה"ג **ר' ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין** זצוק"ל נלב"ע י' סיון תשפ"ג

ומרן ראש הישיבה הרה"ג **ר' ברוך מרדכי בן הרב ישראל אזרחי** זצוק"ל נלב"ע י"א חשוון תשפ"ד

ומרן ראש הישיבה הרה"ג **ר' ברוך בן הרב משה ויסבקר** זצוק"ל נלב"ע ט"ז שבט תשפ"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

ניתן לקבל את העלון במייל: 4157546@gmail.com

אפשר לבקש גם בפלאפון רק בין הסדרים: **0534157546**

ניתן לחזור את העלון באתר דרשו, ביום חמישי. הדרכה: נכנסים לדרשו ובוחרים הורדת

עלונים, לחפש עלון בשם פנינים נפלאים, (לעלון קוראים פניני הפרשה - פנינים נפלאים).